

ROZDZIAŁ 6

Zelów – integracja europejska z perspektywy małego miasta

Ewa Klima*

6.1. Wprowadzenie

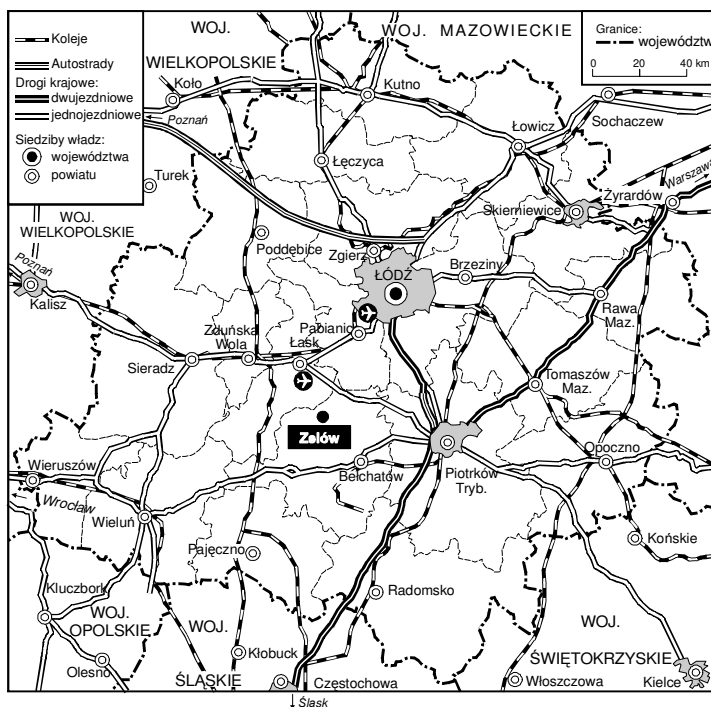
Zagadnienia związane z integracją europejską pojawiają się w życiu publicznym w Polsce od początku lat 90. Po naszym przystąpieniu do Unii Europejskiej czas przyszły w pytaniach – „Czy Polska zyska czy straci”, coraz częściej zamieniany jest na czas teraźniejszy i przeszły – „Jakie korzyści odnieśliśmy, a jakie straty”. Z punktu widzenia badań społecznych, okres 5 lat jest zbyt krótki na formułowanie wniosków dotyczących trendów w opiniach, jednak indagowanie o opinię jest uprawnione. Opinie mieszkańców, beneficjentów, są także niezbędnym elementem ewaluacji realizowanych projektów. W opracowaniu podjęto zatem próbę przedstawienia faktów dotyczących wykonania działań finansowanych przez UE i opinii mieszkańców na temat rozwoju własnego miasta. Przykładem stał się Zelów, małe miasto położone między Łodzią a Bełchatowem. Badania przeprowadzono wiosną i wczesnym latem 2009 r. Wykorzystano dwie techniki badawcze – analizę dokumentów i danych statystycznych oraz ankietę.

---

* Ewa Klima, dr, Katedra Gospodarki Przestrzennej i Planowania Przestrzennego, Uniwersytet Łódzki.

6.2. Diagnoza i strategia

Zelów znajduje się w południowo-zachodniej części województwa łódzkiego, w powiecie bełchatowskim. Przed reformą samorządową 1999 r. była to część województwa piotrkowskiego. W przeszłości historycznej ziemi te należały do województwa sieradzkiego. Miasto położone jest poza szlakami komunikacyjnymi o znaczeniu krajowym, a nawet regionalnym, zlokalizowany jest przy drodze wojewódzkiej 484, łączącej Bełchatów z Łaskiem (rys. 6.1).

Rys. 6.1. Położenie Zelowa

Źródło: opracowanie A. Wosiak

Zelów jest stolicą gminy (miejsko-wiejska), w skład której wchodzi 35 sołectw. Pod względem powierzchni gmina należy do jednej z większych w powiecie – w 2005 r. 168,21 km², w 2008 r. 167,08 km² (17,3% powierzchni powiatu). Jednocześnie udział ludności gminy w ogóle mieszkańców powiatu wynosi tylko 13,5%. Zgodnie z nomenklaturą Głównego Urzędu Statystycznego, Zelów należy do grupy tzw. małych miast, a więc jednostek, których liczba mieszkańców nie przekracza 20 tys. (por. *Miasta...* 2008). W 2005 r. mieszkało tam nieco ponad 8 tys. osób, czyli trzykrotnie mniej niż przeciętnie w polskim mieście. Miasto zajmuje powierzchnię 10,75 km², co oznacza gęstość na poziomie 758 osób/km², a więc dwukrotnie mniejszą niż w miastach województwa łódzkiego.

W tym samym roku (2005) wskaźnik feminizacji wyniósł 107. Struktura wieku ludności wskazuje na jej starzenie i jest bardzo podobna strukturze Polski. Blisko 2/3 populacji stanowią osoby w wieku produkcyjnym, co piąty obywatel nie przekroczył 18. roku życia, a niewiele ponad 16% to najstarsi. Analiza wieloletnia pozwala stwierdzić, że następuje powiększenie grup w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku udziału najmłodszych. Miasto charakteryzowało się w 2004 r. i 2008 r. ujemnym przyrostem naturalnym i ujemnym saldem migracji. Ci, którzy przyjeżdżali, pochodzili głównie z miast. Wśród emigrujących przeważał kierunek z miasta na wieś.

Potencjał społeczny miasta determinuje jednak nie tylko struktura demograficzna, ale i społeczna. Niestety nie są dostępne dokładne dane, dotyczące struktury wykształcenia. Z informacji „pospisowych” (Powszechny Spis Ludności i Mieszkań 2002) można jedynie ustalić strukturę dla gmin miejsko-wiejskich powiatu bełchatowskiego. Wynika z niej, że największą grupę wśród ludności powyżej 13. roku życia stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym (42,1%), dalej osoby z wykształceniem zasadniczym (26%) i średnim (17,8%). Absolwenci studiów wyższych to jedynie 4,5%. Należy się spodziewać, że struktura ta w samym Zelowie jest nieco lepsza, pod uwagę wzięc

należy również wysoką w latach ostatnich dynamikę przyrostu najlepiej wykształconych w Polsce.

Oceniając kapitał społeczny, przypomnieć należy także historię miasta i jego obywateli. Największy wpływ na rozwój tych ziem mieli przybyli na początku XIX w. czescy osadnicy ze Śląska. Byli to potomkowie braci czeskich, których pierwsza fala dotarła na tereny dzisiejszej Polski jeszcze w XVI w. Kolejna imigracja (głównie w latach 1748–1780) i przyrost naturalny spowodował „wypychanie” nadwyżek ludności w głąb ówczesnych Prus. Część osadników zakupiła niewielki majątek szlachecki Zelów i osiedliła się w nim. Kilka lat po ich przybyciu, w 1809 r. i później w 1818 r., niedaleko Zelowa¹ zamieszkała sprowadzona przez jednego z właścicieli ziemskich grupa ewangelików, w tym Niemców. Kilkadziesiąt lat później pod Zelowem założono zbór baptystów. Mozaiki etniczno-religijnej dopełniali Żydzi. Nie będzie nadużyciem stwierdzenie, że miasto zbudowali Czesi. Wzmianki o istnieniu Zelowa sięgają, co prawda, początków XV w., była to jednak wtedy tylko wieś szlachecka. Dziewiętnastowieczni osadnicy przynieśli na te ziemie nie tylko inny język i wyznanie, ale także umiejętności tkackie oraz etos pracy. To właśnie dzięki nim Zelów stał się ważnym na rynku lokalnym ośrodkiem włókienniczym (Papuga, Gramsz 2003). Włókiennictwem miasto „żyje” do dzisiaj. Trzy największe zakłady pracy to właśnie firmy tej branży – Tkalnie Zelów (Toruńskie Zakłady Materiałów Opatrunkowych), ELKO (tkalnia) i Mag-Rys (tkalnia).

Zgodnie z danymi GUS (BDR, 2009), liczba podmiotów gospodarczych na terenie miasta w 2008 r. wynosiła 570 (65,9% podmiotów zarejestrowanych w gminie). Urząd miejski na ten sam rok podaje liczbę 752 (dane z bieżącej ewidencji). Dominowały firmy prywatne z sektora handlowo-usługowego. Według Urzędu Miasta, firm produkcyjnych było w Zelowie tylko 66. GUS ponownie podaje inne dane. Z informacji Urzędu Statystycznego wynika także, że liczba firm

---

¹ Niemcy skupieni byli głównie we wsi Pożdzenica.

w ostatnich latach spadła (tab. 6.1). Zdaniem władz Zelowa, na przestrzeni od 2006 r. do 2008 r. nastąpił wzrost – ogółem o 30 podmiotów. Obie instytucje są zgodne co do poziomu bezrobocia – od momentu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej do połowy 2008 r. miało ono tendencję spadkową i w samym Zelowie było na poziomie notowanym przeciętnie w Polsce.

Tabela 6.1. Struktura podmiotów gospodarczych w mieście i gminie Zelów w 2004 r. i 2008 r.

Wyszczególnienie	Zelów gmina		Zelów miasto	
	2004	2008	2004	2008
1	2	3	4	5
Podmioty gospodarcze (stan w dniu 31 grudnia)				
Ogółem	1 010	865	686	570
Sektor publiczny	29	34	24	28
Sektor prywatny	981	831	662	542
Podmioty gospodarcze według sekcji PKD 2004				
Sekcja A – Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	30	24	12	15
Sekcja B – Rybactwo	–	–	–	–
Sekcja C – Górnictwo	–	–	–	–
Sekcja D – Przetwórstwo przemysłowe	142	127	97	80
Sekcja E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	2	2	2	2
Sekcja F – Budownictwo	128	109	73	64
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	393	307	274	208
Sekcja H – Hotele i restauracje	18	11	11	5
Sekcja I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność	47	44	28	18

Tabela 6.1. (cd.)

1	2	3	4	5
Podmioty gospodarcze według PKD 2004				
Sekcja J – Pośrednictwo finansowe	20	21	15	19
Sekcja K – Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	98	81	79	67
Sekcja L – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	16	17	3	3
Sekcja M – Edukacja	20	22	14	16
Sekcja N – Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	28	30	25	24
Sekcja O – Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	68	70	53	49
Sekcja P – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	–	–	–	–
Sekcja Q – Organizacje i zespoły eksterytoriale	–	–	–	–

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDR (2009).

Choć dzięki przybyłym ze Śląska osadnikom Żelów stał się miastem przemysłowym, to jego bezpośrednie zaplecze jest wybitnie rolnicze. Niestety przyrodnicze podstawy rozwoju tej branży nie są dobre. Dominują tu gleby głównie V (32,1%) i VI (25,8%) klasy. Warunki klimatyczne powodują, że tereny gminy narażone są na deficyt wody. Niesprzyjające rozwojowi rolnictwa warunki naturalne mogą jednak stać się w połączeniu z walorami antropogenicznymi podstawą rozwoju turystyki.

Elementem diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej miasta powinna być także ocena jego infrastruktury. W 2005 r. 60% mieszkańców miasta miało dostęp do wodociągu, 47,9% do kanalizacji. Na

terenie Zelowa nie było i nie ma sieci gazociągowej. Odnotować należy wzrost przeciętnego poziomu warunków mieszkaniowych. Powierzchnia użytkowa przypadająca na jedno mieszkanie wyniosła w 2008 r. ponad 65 m², czyli prawie tyle co średnio w Polsce. Co ważniejsze, na 2977 mieszkań blisko 88% miało podłączenie do wodociągu, 75% ustęp spłukiwany wodą, a 70% centralne ogrzewanie. Poprawa infrastruktury, która nastąpiła w ostatnich latach, była możliwa m. in. dzięki pozyskaniu z Unii Europejskiej tzw. funduszy przedakcesyjnych. Za środki te zrealizowano cztery projekty infrastrukturalne:

1) „Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Zelów – w ul. Wł. Łokietka” – długość 231 m.b., przyłącza kanalizacji sanitarnej o dł. 63 m.b., pompownia ścieków, nowa droga o nawierzchni bitumicznej o długości 226 m.b. wraz z kanalizacją deszczową i ciągami pieszymi, dofinansowanie wyniosło 50% (71 525 ECU);

2) „Budowa wodociągu wiejskiego w miejscowościach Kurów–Kurówek–Wygiełzów” – sieć wodociągowa długości 5190 m.b., dofinansowanie wyniosło 50% (29 346 ECU);

3) „Budowa wodociągu wiejskiego w miejscowościach Kociszew–Zabłoty–Kol. Karczmy–Karczmy–Jamborek” – sieć wodociągowa długości 14 360 m.b., dofinansowanie wyniosło 33% (73 743,13 euro);

4) „Kanalizacja sanitarna i deszczowa dla miasta Zelowa (oś. XX-lecia – ul. Żeromskiego)” – kanalizacja sanitarna długości 3801 m.b., kanalizacja deszczowa długości 3253 m.b. oraz modernizacja pasów drogowych, dofinansowanie wyniosło 12,8% (150 963,50 euro).

Uzyskano także dofinansowanie do projektów z innych obszarów tematycznych. Korespondują one z założeniami strategicznymi, przyjętymi pod koniec lat 90. (tab. 6.2).

Doświadczenia zdobyte jeszcze przed przystąpieniem Polski do UE potraktować należy jako kolejny atut Zelowa. Zaprocentowało ono w pierwszym (dla Polski) okresie programowania. Kwota przyznanych gminie na lata 2004–2006 środków ze Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego przekroczyła 12 mln zł, stano-

wiąc połowę wszystkich środków przyznanych powiatowi bełchatowskiemu. Największym projektem była przebudowa oczyszczalni ścieków i budowa sieci wodno-kanalizacyjnej wraz z modernizacją pasów drogowych.

Tabela 6.2. Podstawowe założenia strategiczne rozwoju gminy Żelów do 2010 r. a propozycje ich realizacji przy wsparciu funduszy europejskich

Cel	Zakres	Proponowane projekty
1	2	3
Gospodarka	Zwiększenie efektywności lokalnego systemu wspierania małych i średnich przedsiębiorstw (w tym towarowych gospodarstw rolnych), jak również dopasowanie go do systemu krajowego i europejskiego	1. Aktywizacja żelowskich firm i odpowiedź na ich potrzeby – aktywizacja obszarów wiejskich i aktywizacja młodzieży 2. Produkty ekologiczne – szansą dla części gospodarstw rolnych 3. Aktywizacja turystyki wiejskiej na terenie Gminy Żelów
Inwestycje	Zdynamizowanie inwestycji gospodarczych, rekreacyjnych i mieszkaniowych z uwzględnieniem uaktywnienia i restrukturyzacji terenów wiejskich	1. Pakiet dla inwestora 2. Poprawa wizerunku gminy <i>UE: Różnorodność religijna, etniczna i kulturowa Żelowa</i>
Edukacja	Stworzenie nowoczesnego lokalnego systemu edukacji dostarczającego skutecznej wiedzy i umiejętności, odpowiednich do aktualnych potrzeb rynku pracy oraz kreującego odpowiednie postawy życiowe, uwzględniającego (1) stworzenie warunków do zdobycia przez jak największą liczbę osób średniego wykształcenia, potwierdzonego egzaminem maturalnym, (2) wsparcie dla kształcenia na poziomie wyższym oraz (3) wsparcie dla różnych form kształcenia ustawicznego	1. Forum Nauczycielskie 2. Szkoła Młodych Liderów 3. Konkurs inicjatyw edukacyjnych i wychowawczych 4. Doskonalenie nauki języków obcych 5. Wiejskie Centra Informacji Multimedialnej „Info–Wież” <i>UE (głównie PO KL): Równać szanse (stypendia dla uczniów); Równy start (podniesienie jakości kształcenia uczniów z problemami edukacyjnymi); Sukces zaczyna się w przedszkolu; Mapa kariery</i>

Tabela 6.2. (cd.)

1	2	3
Pomoc społeczna i zdrowie	Zwiększenie efektywności i rozwinięcie systemu pomocy społecznej, uwzględniającego potrzeby grup słabszych, jak np. osoby starsze, bezrobotni oraz poprawa dostępności usług zdrowotnych	1. Centrum Aktywizacji Społecznej Walewice 2. Integracja niepełnosprawnych 3. Nowoczesna organizacja w służbie zdrowia <i>UE (głównie PO KL): Szansa na pracę – aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; Inicjatywa edukacyjna dla mieszkańców gminy Żelów</i>
Oferta cywilizacyjna	Podniesienie poziomu cywilizacyjnego w gminie przez świadczenie wysokiej jakości usług komunalnych (na podstawie rozwiniętej sieci infrastrukturalnej) i usług społecznych, takich jak: kultura, sport, rekreacja oraz dbałość o ład przestrzenny i architektoniczny, jak również o estetykę i bezpieczeństwo	1. Żelowski Program Partnerstwa Lokalnego – aktywizacja społeczna mieszkańców, budowa społeczeństwa obywatelskiego 2. Ośrodek Sportu i Rekreacji 3. Dostępny Urząd – informatyzacja <i>UE (głównie ZPORR): budowa oczyszczalni; budowa sieci wodno-kanalizacyjnej; Wieś aktywna. Budowa społeczeństwa informacyjnego e-Vita; e-urząd</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Strategia rozwoju...* (2009).

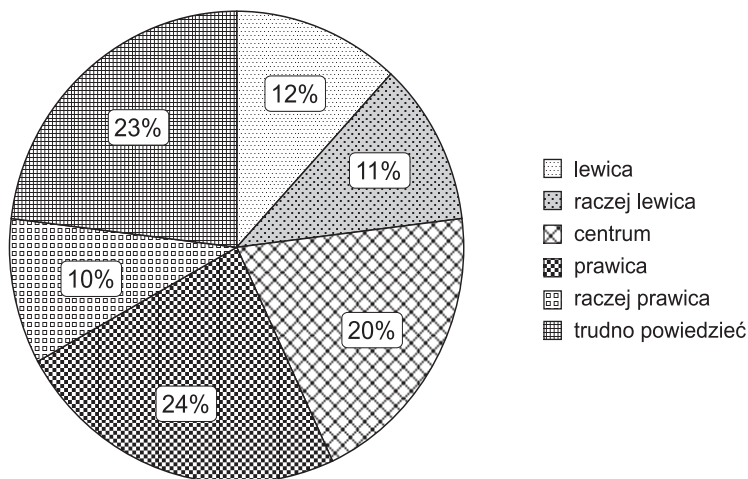
Wydaje się, że Żelów jest przykładem miasta i gminy, która dobrze przetrwała okres transformacji, wykorzystując sprawnie zasoby egzogeniczne i endogeniczne. Do tych zewnętrznych zaliczyć można także wsparcie z Unii Europejskiej. Umiejętność pozyskiwania środków przekłada się na pewno na poprawę jakości życia mieszkańców miasta i gminy. W najbliższych latach pozostanie ona ważnym czynnikiem determinującym rozwój obszaru.

6.3. Opinie mieszkańców

O ostatecznym sukcesie regionu czy miasta nie decydują wskaźniki, ale mieszkańcy. Choć celem działań podejmowanych przez władze lokalne, regionalne i krajowe jest poprawa poziomu życia obywateli, prawdziwym miernikiem jest ich poczucie poprawy jakości życia. Dlatego właśnie ocena ich zmian i wpływu integracji z UE na rozwój miasta została dokonana na podstawie ankiet przeprowadzonych z mieszkańcami Zelowa. Badanie przeprowadzono wiosną 2009 r., wzięło w nim udział 100 respondentów. Próba miała charakter dostępczościowy.

Średni wiek respondentów wyniósł blisko 42 lata, średni czas zamieszkiwania w Zelowie był nieco krótszy – 37 lat. Kobiety stanowiły 57% badanych. Ponad połowa odpowiadających pozostawała w formalnych lub nieformalnych związkach partnerskich. Dwadzieścia dwie osoby były wolne. Struktura wykształcenia respondentów odbiegała od rzeczywistości. Prawie co czwarty odpowiadający legitymował się dyplomem uczelni wyższej, tylko 35 osób miało wykształcenie zasadnicze zawodowe, a 34 średnie. „Nadreprezentacja” osób dobrze wykształconych wynika z jednej strony z faktu, że respondenci zawyżają swój status, z drugiej takie osoby chętniej wypełniają ankiety czy odpowiadają na pytania w wywiadach.

Zelowianie zapytani zostali także o ocenę swojej sytuacji materialnej. Większość uznała ją za przeciętną (63%), prawie co trzeci za dobrą (28%). Bardziej złożona była struktura odpowiedzi na pytanie o sympatie polityczne, odpowiedzi ułożyły się jednak prawie symetrycznie. Trudno zatem stwierdzić, że respondenci mają np. poglądy bardziej lewicowe lub bardziej prawicowe (rys. 6.2). Nie można także ustalić istotnych statystycznie związków między sympatiami politycznymi a zmiennymi demograficznymi.

Rys. 6.2. Struktura odpowiedzi na pytanie o sympatie polityczne

Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy miasta bardzo pozytywnie wypowiadali się o polskim członkostwie w Unii Europejskiej. Za ledwie jedną osobą była przeciwna, dziewięć nie odpowiedziało na pytanie. Są to wyniki minimalnie lepsze od wskazań ogólnopolskich – pozytywnie 88%, negatywnie 7%, bez zdania 5% (Roguska 2008). Okazało się, że w ocenie swoich obywateli Żelów zyskał na przystąpieniu do UE bardziej niż Polska. Te zyski wyraźnie jednak oddzielono od własnych – tylko 22% badanych uznało, że sami odnieśli jakieś korzyści (tab. 6.3). Na podstawie analizy statystycznej stwierdzić można, że byli to jednocześnie zwolennicy akcesji i osoby o deklarowanych raczej lewicowych poglądach. Tym razem również wyniki zbliżone są do ogólnopolskich. Symptomatyczny jest brak związku oceny własnych zysków z innymi danymi społeczno-demograficznymi.

Tabela 6.3. Kto zyskał na przystąpieniu naszego kraju do Unii Europejskiej

Wyszczególnienie	Polska	Unia	Zelów	Respondent
Zdecydowanie zgadzam się	35,0	1,0	60,0	1,0
Zgadzam się	28,0	2,0	23,0	21,0
Ani zgadzam się, ani nie zgadzam	16,0	19,0	5,0	12,0
Nie zgadzam się	6,0	36,0	0,0	48,0
Zdecydowanie nie zgadzam się	0,0	0,0	0,0	4,0
Trudno powiedzieć	15,0	7,0	12,0	14,0
Ogółem	100,0	35,0	100,0	100,0

Źródło: opracowanie własne.

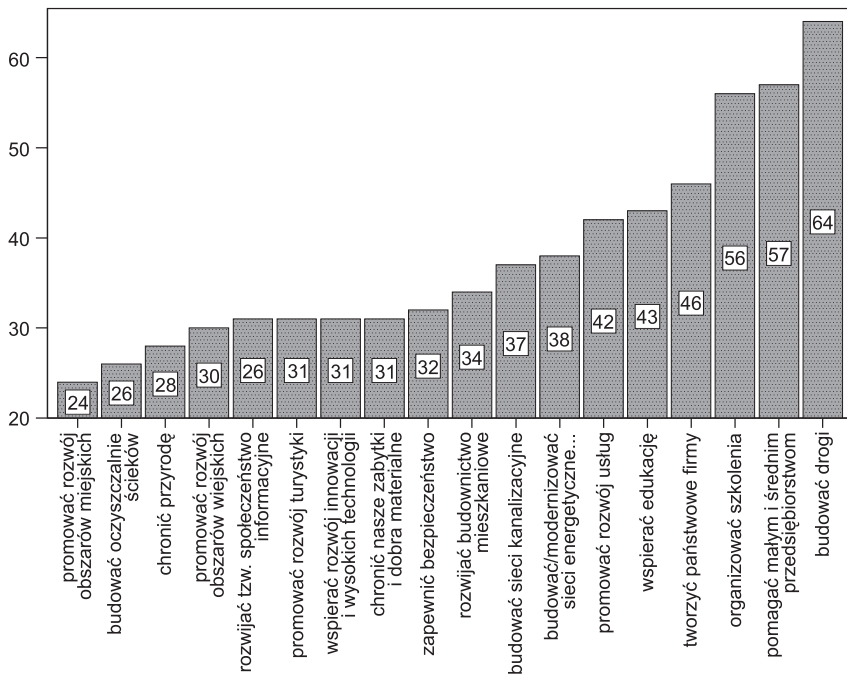
Zelów był największym beneficjentem, ale nie kojarzono tego sukcesu z polityką regionalną UE. Przede wszystkim zauważyć należy, że tylko 13% badanych wiedziało o takich działaniach. Jednocześnie prawie wszyscy (93%) zdawali sobie sprawę, iż miasto pozyskiwało środki unijne. W badaniach ogólnoeuropejskich ujawniono, że co drugi respondent miał świadomość wykorzystywania funduszy polityki regionalnej przez ich miejscowości, 70% z tych osób oceniało tę pomoc pozytywnie (*Citizens' Perceptions...* 2008).

Zelowianie często (61%) wymieniali drogi (remonty, budowę, modernizację) jako główne inwestycje prowadzone za pieniądze unijne. Czterdzieści osiem osób powiedziało o budowie oczyszczalni ścieków. Tylko 12 mieszkańców pamiętało o budowie kanalizacji. Osiemdziesięciu siedmiu badanych wiedziało o realizacji projektów związanych z kapitałem ludzkim – szkolenia, kursy, stypendia etc. Trudno jednoznacznie ocenić wyniki, gdy porównać je z tym, co faktycznie jest realizowane. Wydaje się, że respondenci kojarzą działania aktualnie realizowane. To, co wydarzyło się kilka lat wcześniej, nie jest łączone

z Unią Europejską. Wiedza o inwestycjach pochodziła głównie z lokalnej prasy (60,2%), Internetu (42,7%) i broszur urzędu gminy (36,5%). W Europie najpopularniejszym medium była telewizja (38%), pytano jednak o działalność UE. Europejczycy wyznaczyli także nieco inne priorytety polityce regionalnej. Chcieli, by zajęto się edukacją, zdrowiem i problemami społecznymi oraz ochroną środowiska. Na dalszych miejscach znalazły się jeszcze poprawa infrastruktury i rozwój przedsiębiorczości. Celami na dalszą przyszłość stały się łagodzenie skutków globalizacji, zmian klimatu i zmian demograficznych. Zelowianie nie byli pytani o przyszłość. Mówili natomiast o aktualnych potrzebach. Blisko 2/3 badanych wskazało na budowanie dróg, ponad połowa chciała zapewnienia bezpieczeństwa. Podobnie liczne były głosy postulujące budowę mieszkań, sieci kanalizacyjnych i energetycznych. Mniej niż co trzeci badany sugerował, że powinno się chronić przyrodę, budować oczyszczalnie ścieków czy promować rozwój miast (rys. 6.3).

Najważniejszymi celami dla Zelowa powinny być: modernizacja i budowa dróg (64%), inwestycje i działania w oświacie i edukacji (25%), budowa kanalizacji i wodociągów (15%). Oczekiwania w stosunku do miasta pokrywają się zatem w dużej mierze z priorytetami wyznaczonymi w polityce regionalnej.

Respondenci byli konsekwentni, mówiąc o największych problemach Zelowa i jakości życia w mieście – punktacja ocen od 0 do 5. Największą bolączką okazała się dostępność komunikacyjna miasta, a właściwie jej brak – średnia ocena 1,15. Jak wskazano na wstępie, Zelów położony jest poza głównymi szlakami komunikacyjnymi. Tego typu słabości niwelować można jednak, organizując sprawny transport zbiorowy istniejącymi drogami. Z drugiej strony odpowiedzi korespondują z wcześniejszymi uwagami, np. wyznaczonymi celami polityki rozwoju regionalnego. Kolejne pozycje na liście zajęły dostępność służby zdrowia (średnia ocena 3,34), poziom bezpieczeństwa (3,35), dostępność innych placówek usługowych (4,01) i dostępność placówek oświatowych (4,21).

Rys. 6.3. Priorytety polityki regionalnej według zelowian

Źródło: opracowanie własne

Oceny i oczekiwania mieszkańców Zelowa, nawet jeśli nie dokładnie, to jednak pokrywają się z ocenami i oczekiwaniami Polaków, a nawet Europejczyków. Wydaje się, że odpowiedzi zelowian tylko na jedno pytanie są znacząco różne od odpowiedzi innych respondentów. Jest to pytanie o ocenę skuteczności władz miasta w pozyskiwaniu środków europejskich. Przeciętna ocena w skali od 0 do 6 wyniosła 4,74, dominanta 5. Jest to znakomity wynik, biorąc pod uwagę bardzo złe ogólne oceny wystawiane politykom w Polsce (por. np. Cybulska 2008; Wenzel 2008).

6.4. Podsumowanie

Celem opracowania było porównanie działań władz i ich planów w zakresie rozwoju regionalnego z oczekiwaniami mieszkańców małego miasta, jakim jest Żelów. Okazało się, że szczególnie w okresie przedakcesyjnym udało się zrealizować znaczące inwestycje infrastrukturalne – oczyszczalnia ścieków, sieć wodno-kanalizacyjna. Poprawa poziomu życia mieszkańców, mierzona przyłączeniami do sieci lub dostępem do ustępu spłukiwanego wodą, jest więcej niż znacząca. Doświadczenia, zdobyte w ramach ZPORR 2004–2006, powinny procentować i stanowić element kapitału społecznego miasta obecnie. Wydaje się, że władze Żelowa zdecydowały się ten kapitał powiększać, i to dosłownie, gdyż większość realizowanych aktualnie (okres programowania 2007–2013) projektów dotyczy właśnie tej sfery i jest finansowana z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Takie działania korespondują z założonymi w *Strategii rozwoju...* celami.

Żelowianie oceniają bardzo dobrze działania władz miasta na rzecz pozyskania funduszy europejskich. Dostrzegają oni także najważniejsze dokonania, choć stosunkowo niewielu docenia najważniejsze osiągnięcia – infrastrukturę wodno-kanalizacyjną. Największe oczekiwania mieszkańców wiążą się z poprawą dostępności komunikacyjnej Żelowa i poprawą jakości dróg. Można przypuszczać, że takie oceny są rezultatem faktycznych problemów, ale także nieustannych dyskusji na ten temat w mediach. Drogi i autostrady stały się bowiem w naszym kraju synonimem przemian ostatnich lat.

Bibliografia

- Bank Danych Regionalnych (BDR)*, (2009), GUS, www.stat.gov.pl, 3 listopada.
- Citizens' Perceptions of EU Regional Policy. Analytical Report* (2008), „Flash Eurobarometer Series”, Vol. 234, EC, Brussels.
- Cybulska A. (2008), *Zaufanie do osobistości życia publicznego*, BS/65/2008, CBOS, Warszawa.

Miasta w liczbach 2005–2006 (2008), GUS, Warszawa.

Papuga S., Gramsz A. (2003), *Zelów. Wspólnota nacji, wyznań, kultur*, Grako, Łódź.

Plan rozwoju lokalnego gminy Zelów na lata 2004–2010 (2004), Załącznik do uchwały nr XXIII/146/2004 RM w Zelowie z dnia 22 czerwca 2004, http://www.e-bip.pl/4Dfile/inf_pods.html/%23%231263014952.0, 3 listopada.

Roguska B. (2008), *Bilans czterech lat integracji Polski z Unią Europejską*, BS/66/2008, CBOS, Warszawa.

Strategia rozwoju gminy Zelów 2001–2010 (2009) http://www.e-bip.pl/4Dfile/inf_pods.html/%23%231263014952.0, 3 listopada 2009.

Wenzel M. (2008), *Oceny działalności prezydenta, sejmu i senatu*, BS/61/2008, CBOS, Warszawa.